

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 8Co/174/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1710206163
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 04. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jana Vičková
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2020:1710206163.2

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Vičkovej a členov senátu JUDr. Ondreja Krajča a JUDr. Moniky Holickej v právnej veci žalobcu: X. A., B. V. XXXX/XX, E. F., zastúpeného JUDr. Ingrid Zlochovou, advokátkou, so sídlom Galvániho 12, Bratislava, proti žalovanému: Slovenský pozemkový fond, so sídlom Búdková 36, Bratislava, IČO: 17 335 345, zastúpenému: Advokátska kancelária Hamala Kluch Víglaský s.r.o., so sídlom Poštová 3, Bratislava, o nahradenie prejavu vôle, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Pezinok zo dňa 21. marca 2014, č.k. 10C/99/2012-222, takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **z r u š u j e** a vec mu **v r a c**
i a na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal, aby súd nahradil vyhlásenie vôle žalovaného ako prevodcu, že uzatvára so žalobcom ako nadobúdateľom zmluvu o bezodplatnom prevode vlastníctva k nehnuteľnostiam - pozemkom špecifikovaným v žalobe. Rozhodol tak podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, § 2 ods. 1, 2, 3, § 3 ods. 1, 3,4, § 5 ods. 2, § 6 ods. 1, 2, 5 zákona č. 503/2003 Z.z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov, § 34 ods. 1, 2, 3,4 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, obvodných pozemkových úradoch, pozemkovom фонде a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov, keď vykonaným dokazovaním zistil, že na základe rozhodnutia Obvodného pozemkového úradu v Dunajskej Strede sp.zn. D/2007/00279-3 zo dňa 19.04.2007, právoplatného dňa 23.05.2007, bol oprávnenej osobe X. Q. priznaný reštitučný nárok na vydanie náhradných pozemkov. Zmluvou o postúpení práv zo dňa 27.10.2009 oprávnená osoba X. Q. previedol na žalobcu svoje práva, ktoré mu vyplývajú ako oprávnenej osobe podľa uvedeného rozhodnutia Obvodného pozemkového úradu v Dunajskej Strede. Dňa 27.10.2009 požiadal žalobca žalovaného na doriešenie jeho nároku a o vydanie náhradných pozemkov, ktoré sú vo vlastníctve štátu, pričom vo svojej žiadosti uviedol, že žiada vydať pozemky v kat.úz. Č.. Na základe tejto žiadosti vypracoval príslušný organizačný útvar žalovaného žiadosť na udelenie súhlasu na poskytnutie náhrady v tomto katastrálnom území a súhlas na vypracovanie návrhu zmluvy o bezodplatnom prevode vlastníctva pre žalobcu, pričom zo strany žalovaného bol udelený súhlas štatutárnych orgánov na plnenie. Rada fondu, ako kontrolný orgán žalovaného, na svojom zasadnutí dňa 26.11.2009 uznesením č. 1631 odporučila štatutárnym orgánom žalovaného vyriešiť nárok žalobcu navrhovaným spôsobom a uzatvoriť s ním zmluvu o bezodplatnom prevode na pozemky v kat.úz. Č. T. F. X. B.. Na základe výzvy žalovaného sa žalobca dostavil na príslušný územno-organizačný útvar za účelom podpísania zmluvy o bezodplatnom prevode a túto zmluvu žalobca podpísal. K podpísaniu zmluvy o bezodplatnom prevode zo strany žalovaného nedošlo ani napriek urgenciám z strany žalobcu, a teda zmluva uzavretá nebola. Konštatoval, že žalobca svoj nárok založil iba na Zmluve o postúpení práv, uzavretej dňa 27.10.2009 medzi ním a X. Q., ktorému bol právoplatným rozhodnutím Obvodného

pozemkového úradu v L. Q. zo dňa 19.04.2007 sp.zn. D/2007/00279-3 priznané postavenie oprávnenej osoby v zmysle § 2 zákona č. 503/2003 Z.z. a vykonaným dokazovaním nebolo zistené, že by žalobca mal priamo zo zákona postavenie oprávnenej osoby v zmysle uvedeného ustanovenia. Žalovaný bol ako právnická osoba zriadený priamo zákonom č. 330/1991 Z.z. a je povinný vykonávať svoju činnosť podľa tohto zákona a osobitných predpisov vo verejnom záujme; je subjektom verejného práva a jeho postavenie je obdobné ako postavenie štátneho orgánu vyjadrené v čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, a teda môže konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Zákony č. 503/2003 Z.z. a 330/1991 Zb. neupravujú vydávanie náhradných pozemkov iným ako oprávneným osobám, predpokladajú, že takéto pozemky budú vydané určitým v zákone vymenovaným osobám, ktoré sú označené ako oprávnené osoby a žalobca takouto osobou nebol, preto žalovaný voči nemu nemal právnu povinnosť vydať náhradné pozemky a žalobca nemá právny nárok voči žalovanému na vydanie týchto pozemkov. Dospel preto k záveru, že žalobca nie je aktívne vecne legitimovaný na uplatňovanie práva voči žalovanému na uzavretie zmluvy o bezodplatnom prevode pozemkov, ktoré sa majú poskytnúť ako náhrada podľa zákona č. 503/2003 Z.z. Poukázal na uznesenie Ústavného súdu SR č.k. II. ÚS 517/2012-15 zo dňa 22.11.2012, v ktorom ústavný súd uviedol, že pri posudzovaní (inej zmluvy o prevode práv žalobcu, uzavretej v rovnaký deň ako v predmetnej právnej veci) konkrétnej zmluvy o postúpení pohľadávky je podstatným, že v reštitučnom konaní, predmetom ktorého je vydanie nehnuteľnosti, by sa tretia osoba, v prospech ktorej bola postúpená pohľadávka, v podobe nároku na vydanie vecí, stala oprávnenou osobou, hoci štatút oprávneného v zmysle osobitného zákona nikdy nespĺňala, a v súdnom konaní sa domáha celkom špecifického práva na vydanie nehnuteľnosti, ktoré sa podľa reštitučného zákona spätne viaže výlučne na oprávnenú osobu (§ 2 ods. 1, 3 zákona č. 503/2003 Z.z.). S okruhom oprávnených osôb bezprostredne súvisí ust. § 2 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z.z., ktoré upravuje právne nástupníctvo (sukcesiu) v prípade, ak osoba, ktorej vlastníctvo k pozemku prešlo v rozhodujúcom období do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osobe, v prípadoch uvedených v § 3 zomrela pred uplynutím lehoty uvedenej v § 5 alebo ak bola pred uplynutím tejto lehoty vyhlásená za mŕtvu. Toto ustanovenie má bez pochyb kogentnú povahu a jednoznačne smeruje k odškodneniu len tých osôb, ktoré spĺňajú štatút osoby oprávnenej. Ak špeciálna právna úprava kogentne upravuje sukcesiu (nástupníctvo), možnosť cesie (postúpenia) reštitučného nároku ako pohľadávky v zmysle ust. § 524 ods. 1 Obč. zákonníka na tretie osoby, tu neprichádza do úvahy. Postúpiť pohľadávky si môžu medzi sebou len oprávnené osoby. Reštitučný nárok na vydanie vecí nie je bez ďalšieho možné považovať za pohľadávku, pretože ide o majetkovú hodnotu, ktorá zakladá medzi povinnou osobou a oprávnenou osobou vzťah, ktorý nemá záväzkovo-právny charakter. Ide o vzťah sui generis, ktorý obsahuje znaky práva absolútnej povahy (viaže sa výlučne na osoby oprávnené, ktorých status je v zákone presne definovaný), ako aj prvky vecno-právne (nárok na vydanie vecí uplatnený na súde je osobitnou vlastníckou žalobou žijúceho pôvodného vlastníka odňatej veci, prípadne jeho závetných, či zákonných dedičov). Nejde tu teda o právo na reivindikáciu podľa všeobecnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku, ale o uplatnenie špeciálneho postupu ustanoveného reštitučným zákonom. Zmluva o postúpení pohľadávky, ktorou žalobca preukazoval uplatnený nárok je absolútne neplatná v zmysle § 39 Obč. zákonníka, lebo svojím účelom odporuje zákonu č. 503/2003 Z.z. v znení účinnom do prijatia jeho novely zákonom č. 139/2010 Z.z. Možnosť previesť nárok oprávnenej osoby na tretiu osobu bola pripustená až novelou zákona č. 503/2003 Z.z., vykonanou zákonom č. 139/2010 Z.z. s účinnosťou od 01.06.2010, a to jeho ustanovením § 6 ods. 12 v prípade, ak sa oprávnenej osobe poskytuje náhradný pozemok, ktorý je už konkrétne určený (dohodnutý) za predpokladu, že táto zmluva je uzatvorená písomne a obsahuje úradne osvedčené podpisy účastníkov zmluvy. Posudzujúc obsah novelizácie zákona č. 503/2003 Z.z. vykonanej zákonom č. 139/2010 Z.z. účinné od 01. júna 2010 Ústavný súd SR dospel k názoru, že bez ohľadu na dovtedajšiu prax Slovenského pozemkového fondu až táto zmena právnej úpravy umožnila v režime zákona č. 503/2003 Z.z. (a zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov) akékoľvek "prevody nárokov" a aj to iba pre prípady v nej výslovne definované, t.j. pre prípady, ak sa náhrada poskytuje v pozemkoch a je dohodnutý konkrétny náhradný pozemok za predpokladu uzatvorenia písomnej zmluvy oprávnenou osobou s treťou osobou s úradne osvedčenými podpismi účastníkov zmluvy. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy konania v sume 279,92 eur.

2. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie v zákonom stanovenej lehote žalobca, žiadal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť a jeho žalobe vyhovieť, alternatívne zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a zároveň žiadal priznať mu náhradu trov prvoinštančného aj druhoінštančného konania. Považoval za nesprávny záver súdu prvej inštancie, že reštitučné nároky oprávnených osôb

podľa zákona č. 503/2003 Z.z. sú neprevoditeľné. Poukázal na to, že zákon č. 503/2003 Z.z. vymedzuje skutkový základ, s ktorým je spojené právo na vydanie náhrady, určuje oprávnené osoby, povinné osoby a spôsob a rozsah náhrady. Základným spôsobom zmiernenia krivd spáchaných štátom v minulosti, je navrátenie vlastníctva, pričom ak z dôvodov uvedených v zákone č. 503/2003 Z.z. nie je možné vlastníctvo oprávnenej osobe navrátiť, priznáva jej zákon nárok na vydanie náhradných nehnuteľností vo vlastníctve štátu alebo finančnú náhradu. S prihliadnutím na uvedenú povahu nárokov priznaných podľa zákona č. 503/2003 Z.z. majú podľa jeho názoru uvedené nároky povahu pohľadávky, teda práva zo záväzkového vzťahu založeného zákonom, kde predmetom záväzku je niečo dať, resp. konať. Občiansky zákonník upravuje prevod práv zo záväzkového vzťahu v ust. § 524 až 530 ako postúpenie pohľadávky a z princípu všeobecnej prevoditeľnosti práv ustanovuje výnimky uvedené v ust. § 525 ods. 1 a 2 a vzhľadom na to, reštitučný nárok priznaný podľa zákona č. 503/2003 je možné ako pohľadávku podľa ustanovení Obč. zákonníka previesť. Ďalej poukázal na to, že zákon č. 503/2003 Z.z., ktorý je vo vzťahu k Obč. zákonníku právnou normou špeciálnou, v čase nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia Obvodného pozemkového úradu v Dunajskej Strede zo dňa 19.04.2007 sp.zn. D/2007/00279-3, neobsahoval žiadne obmedzenia prevoditeľnosti nárokov priznaných podľa tohto zákona, a teda neexistoval zákaz alebo obmedzenie prevoditeľnosti reštitučných nárokov priznaných podľa uvedeného zákona. Poukázal aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 27.11.2007 sp.zn. 4Cdo 182/2007, ktorým Najvyšší súd SR v obdobnej otázke prevoditeľnosti reštitučného nároku podľa zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách ustálil, že reštitučné nároky priznané oprávneným osobám podľa tohto zákona, sú v celom rozsahu prevoditeľné na tretie osoby. Tento záver podporuje aj sám žalovaný, keď svojím Interným pokynom generálneho riaditeľa č. 9/2009, ktorým sa upravujú zásady a postup Slovenského pozemkového fondu pri poskytovaní reštitučných náhrad podľa zákona č. 229/1991 Zb. a č. 503/2003 Z.z. v zmysle nariadenia vlády č. 142/2009, prevod, resp. postúpenie reštitučného nároku uznal a ako povinný pre tento prípad upravil svoj postup v ust. čl. IV ods. 1 IPGR 9/2009. Namietal, že možnosť voľnej dispozície oprávnenej osoby s nárokom, ktorý jej bol priznaný podľa zákona č. 503/2003 Z.z. v období od nadobudnutia účinnosti zákona č. 503/2003 Z.z. do 31.05.2010, vyplýva aj zo zákona č. 139/2010 Z.z. (§ 6 ods. 12) a z dôvodovej správy k tomuto zákonu. Namietal preto, že záver súdu prvej inštancie, že nároky priznané podľa zákona č. 503/2003 Z.z. nemožno previesť na tretie osoby, vyplýva z nesprávneho právneho posúdenia veci a je v konaní o uloženie povinnosti uzatvoriť zmluvu o bezodplatnom prevode aktívne vecne legitimovanou osobou, pretože zmluvou o postúpení práv vstúpil v celom rozsahu do práv pôvodne oprávneného X. Q.. Namietal, že splnil všetky zákonné podmienky a interné podmienky žalovaného na uzatvorenie zmluvy, zmluva prešla viacerými kontrolami na rôznych stupňoch riadenia žalovaného, pričom všetky ju vyhodnotili tak, že je v súlade so zákonom a internými predpismi žalovaného a táto zmluva bola kontrolným orgánom žalovaného schválená na uzatvorenie. Neuzatvorenie predmetnej zmluvy bez akéhokoľvek zdôvodnenia zo strany žalovaného je potrebné podľa jeho názoru považovať za svojvoľné konanie žalovaného, ktorým je žalobcovi znemožnené užívať jeho majetok. Poukázal na zmluvy o bezodplatnom prevode, ktoré žalovaný uzatvoril s tretími osobami.

3. Žalovaný vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalobcu navrhol napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť, alternatívne zrušiť a vec postúpiť Slovenskému pozemkovému fondu na ďalšie konanie. Namietal, že rozhodovanie o nárokoch oprávnených osôb v oblasti reštitúcií zveruje zákon výlučne do právomoci žalovaného, ktorý má v oblasti reštitúcií postavenie inej právnickej osoby, ktorá koná vo verejnom záujme a pri tejto činnosti vystupuje ako orgán verejnej moci. Uvedené vyplýva z uznesenia Najvyššieho súdu SR sp.zn. 8Sžo/296/2008 zo dňa 10.08.2009. Podľa jeho názoru do právomoci súdov nepatrí rozhodovanie o konkrétnych nárokoch oprávnených osôb, táto právomoc je výlučne zverená Slovenskému pozemkovému fondu, ktorý koná vo verejnom záujme a túto jeho právomoc nemôže nijakým spôsobom nahradiť všeobecný súd. Poukázal aj na ust. § 8b a 8c zákona č. 503/2003 Z.z., t.j. tzv. prechodné ustanovenia k úpravám účinným od 01. júna 2010 a 01. marca 2011. Uviedol, že bezodplatné vydávanie pozemkov v rámci zákona č. 503/2003 Z.z. prebieha určitým administratívnym zákonným postupom, ktorý nebol ešte pred novelizáciou reštitučných zákonov dovŕšený, pretože zmluva o bezodplatnom prevode vlastníctva k pozemkom nebola podpísaná štatutármi žalovaného a až podpisom štatutárov by došlo k zavŕšeniu procesu vydania náhradných pozemkov. Keďže predmetná zmluva nebola uzatvorená, administratívne konanie vo veci vydania náhradných pozemkov nebolo ukončené a žalovaný bude povinný v tomto konaní pokračovať a ponúknuť žalobcovi iné vhodné pozemky, ale len v tých katastrálnych územiach, v ktorých to umožňuje platná právna úprava. S poukazom na ust. § 154 O.s.p. namietal, že stav v čase vyhlásenia rozsudku je rozhodujúci aj pre právne posúdenie veci vo veciach, v ktorých rozsudkom

dochádza k vzniku, zmene alebo zániku právneho vzťahu medzi účastníkmi, t.j. tam, kde rozsudok má konštitutívne účinky (6Cdo 204/2010) a o takýto prípad ide aj v danej veci.

4. Písomným podaním doručeným súdu dňa 10.12.2015 žalobca pre prípad, ak by sa odvolací súd nestotožnil s dôvodmi jeho odvolania, žiadal vo veci pripustiť dovolanie z dôvodu, že ide o vec po právnej stránke zásadného právneho významu, keď samotná otázka možnosti, resp. nemožnosti postúpenia priznaných reštitučných nárokov podľa zákona č. 229/1991 Zb. a zákona č. 503/2003 Z.z. postupom podľa § 524 a nasl. Obč. zákonníka je podľa jeho názoru právne významná pre činnosť žalovaného, a to aj budúcu, ako aj pre oprávnené osoby pri ich rozhodovaní o spôsobe nakladania s priznanými právami, pričom jej definitívne vyriešenie je spôsobilé odstrániť súčasne existujúcu právnu neistotu a tým predísť aj možnému vzniku škôd.

5. Písomným podaním doručeným súdu dňa 05.09.2016 žalobca doručil odvolaciemu súdu uznesenie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 7 Cdo 1369/2015, ktorým bolo rozhodnuté o dovolaní proti rozsudku Okresného súdu v Pezinku sp.zn. 8C160/2010.

6. Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací rozsudkom zo dňa 17.10.2017 č.k. 8Co/539/2014-306 na základe odvolania žalobcu rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že v celom rozsahu sa stotožnil s právnymi závermi uvedenými v uznesení Ústavného súdu SR č.k. II. ÚS 517/2012-15 zo dňa 22.11.2012, na ktoré poukázal aj súd prvej inštancie, že takýto reštitučný nárok nemožno považovať za pohľadávku, ktorú by bolo možné postúpiť na tretie osoby podľa § 524 ods. 1 Obč. zákonníka, ale je majetkovou hodnotou, ktorá zakladá špeciálny vzťah medzi povinnou osobou a oprávnenou osobou, ktorý nemá záväzkovo-právny charakter, právo z neho vyplývajúce, na vydanie veci sa viaže výlučne na osoby oprávnené, ktorých status je v zákone presne definovaný a je osobitným právom žijúceho pôvodného vlastníka odňatej veci, prípadne jeho závetných či zákonných dedičov.

Nejde teda o právo na reivindikáciu podľa všeobecnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku, ale o uplatnenie špeciálneho postupu ustanoveného reštitučným zákonom. Žalobca nespĺňal zákonom stanovené podmienky oprávnenej osoby v zmysle zák.č. 503/2003 Z.z. a rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu v Dunajskej strede sp.zn. D/2007/00279-3 zo dňa 19.04.2007, právoplatným dňa 23.05.2007, na základe ktorého sa žalobca domáha nahradenia vyhlásenia vôle žalovaného na uzavretie predmetnej zmluvy, v spojení so zmluvou o postúpení práv zo dňa 27.10.2009, bolo priznané postavenie oprávnenej osoby a nárok na vydanie náhradných pozemkov X. Q.A., ktorý svoje práva vyplývajúce mu z uvedeného rozhodnutia, previedol na žalobcu. Takýto prevod reštitučného nároku postupom podľa všeobecnej úpravy, obsiahnutej v občianskom zákonníku, je však v rozpore s účelom špeciálnej úpravy tohto nároku, ktorý sa viaže výlučne na oprávnené osoby a ich právnych nástupcov, určených touto špeciálnou úpravou. Tento záver podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva aj z následne prijatého zákona č. 139/2010 Z.z., ktorým bol s účinnosťou od 01.06.2010 novelizovaný zákon č. 503/2003 Z.z., a ktorý umožňuje oprávnenej osobe svoj reštitučný nárok previesť na tretiu osobu, avšak len za osobitne stanovených podmienok, čím aj v nasledujúcom období vylučuje pri prevode tohto reštitučného nároku postup podľa všeobecnej právnej úpravy obsiahnutej v Občianskom zákonníku. Nestotožnil sa so záverom uvedeným v uznesení Najvyššieho súdu SR sp.zn. 7 Cdo 1369/2015 zo dňa 23.06.2016, podľa ktorého zákon č. 503/2003 Z.z. v znení účinnom do 31.05.2010 nezakazoval postúpenie práv oprávnenou osobou podľa § 524 a nasl. Obč. zákonníka, z čoho vyvodil, že niet dôvodu oprávnenú osobu obmedzovať v nakladaní s právom na navrátenie veci alebo právom na náhradu, keď oprávnenou osobou uplatnený nárok nepodlieha nemožnosti postúpenia pohľadávky podľa § 525 Obč. zákonníka, ktorému záveru podľa názoru Najvyššieho súdu SR nasvedčuje aj Interný pokyn generálneho riaditeľa č. 9/2009 v zmysle Nariadenia vlády SR č. 142/2009 Z.z. ktorým sa stanovujú podrobnosti o postupe Slovenského pozemkového fondu pri poskytovaní náhradných pozemkov, ktorý v čl. IV tohto pokynu upravil, že ak oprávnená osoba postúpila právo priznané rozhodnutím na plnenie vyplývajúce z práva na náhradu v celosti alebo čiastočne inej osobe podľa § 524 a nasl. Obč. zákonník, fond poskytne náhradu tejto osobe (postupníkovi) a taktiež tento záver podľa jeho názoru podporuje aj novela zákona č. 503/2003 Z.z., vykonaná zákonom č. 139/2010, účinným od 01.10.2010, čo vyplýva aj z dôvodovej správy k tomuto zákonu. Odvolací súd uviedol, že uvedené závery Najvyššieho súdu SR nie sú v súlade s posúdením obsahu novelizácie zákona č. 503/2003 Z.z., vykonanej zákonom č. 139/2010 Z.z., účinnej od 01.06.2010, Ústavným súdom SR v uvedenom rozhodnutí, vydanom v obdobnej veci, v ktorom Ústavný súd SR konštatoval, že bez ohľadu na dovtedajšiu prax Slovenského pozemkového fondu, až táto zmena právnej úpravy umožnila v režime zákona č. 503/2003 Z.z. akékoľvek "prevody nárokov" a aj to iba pre prípady v nej výslovne definované, t.j. pre prípady, ak sa náhrada poskytuje v pozemkoch a je dohodnutý konkrétny náhradný pozemok za predpokladu uzatvorenia písomnej zmluvy oprávnenou osobou s tretou osobou s úradne osvedčenými

podpismi účastníkov zmluvy.

Z uvedeného vyvodil, že predchádzajúca právna úprava neumožňovala žiadne prevody nárokov v režime zákona č. 503/2003 Z.z.

7. Najvyšší súd SR uznesením sp.zn. 5 Cdo 129/2018 zo dňa 30.mája 2019 na základe dovolania podaného žalobcom zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 17. októbra 2017 sp.zn. 8Co/539/2014 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V súvislosti s otázkou možnosti postúpenia reštitučných nárokov priznaných oprávneným osobám podľa zákona č. 503/2003 Z.z. v znení účinnom do 31. mája 2010 postupom podľa § 524 a nasl. Obč. zákonníka poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 7 Cdo 1369/2015 z 23.júna 2016, vydané v spore totožných strán sporu s totožným predmetom dovolacieho konania, v ktorom uviedol: "Pri posúdení možnosti prevodu reštitučných nárokov podľa zákona č. 503/2003 Z.z.

o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady SR

č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon č. 503/2003 Z.z.") je potrebné vychádzať z určenia povahy nárokov, ktoré podľa tohto zákona vznikli oprávneným osobám. Citovaný zákon vymedzuje skutkový základ, s ktorým je spojené právo na navrátenie vlastníctva k pozemkom, ktoré nebolo vydané podľa osobitného predpisu (zákon č. 229/1991 Zb.

o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov. § 37 až 39 zákona Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb.

o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov), určuje oprávnené a povinné osoby a zo zákonnej úpravy taktiež vyplýva spôsob a rozsah navrátenia vlastníctva k pozemku alebo priznania práva na náhradu. S prihliadnutím na povahu týchto nárokov je potrebné posúdiť, či tieto nároky sú právom na plnenie zo záväzkového právneho vzťahu, ktorý všeobecne upravuje Občiansky zákonník (§ 488 - § 852). Podľa názoru dovolacieho súdu možno nepochybne dospieť k záveru, že nárok na navrátenie vlastníctva k pozemku alebo priznanie práva na náhradu podľa zákona č. 503/2003 Z.z. má povahu pohľadávky, t.j. práva zo záväzkového právneho vzťahu založeného zákonom, v ktorom predmetom záväzku je niečo dať, resp. konať (§ 494 Obč. zákonníka). Preto treba len posúdiť, či nárok na navrátenie vlastníctva k pozemku alebo priznanie práva na náhradu podľa zákona č. 503/2003 Z.z. možno previesť na niekoho iného podľa všeobecnej právnej úpravy obsiahnutej v Obč. zákonníku a ak áno, či zo zvláštnej úpravy tohto nároku v zákone č. 503/2003 Z.z. nevyplýva obmedzenie možnosti

takéhoto prevodu. Obč. zákonník upravuje prevod práva zo záväzkového právneho vzťahu - postúpenie pohľadávky v § 524 až § 530. Obč. zákonník však stanovuje určité obmedzenia pri aplikácii princípu všeobecnej prevoditeľnosti práva zo záväzkových vzťahov v § 525, podľa ktorého nemožno postúpiť pohľadávku, a/ ktorá vznikla najneskôr smrťou veriteľa, b/ ktorej obsah by sa zmenil zmenou veriteľa, c/ ktorá nemôže byť postihnutá výkonom rozhodnutia, d/ postúpenie ktorej odporuje dohode veriteľa a dlžníka. Berúc do úvahy fakt, že v zmysle § 524 Obč. zákonníka predmetom postúpenia nemusia byť len peňažné pohľadávky, z uvedeného možno vyvodiť, že postúpenie nároku podľa zákona č. 503/2003 Z.z. by bolo možné podľa Obč. zákonníka. Ostáva tak potom posúdiť, či takéto postúpenie neobmedzuje alebo až nevylučuje zvláštna právna úprava v zákone č. 503/2003 Z.z.". Ďalej dovolací súd poukázal na to, že zákon č. 503/2003 Z.z. v znení účinnom do 31.05.2010 neobsahoval ustanovenie, ktoré by obmedzovalo prevoditeľnosť nároku na navrátenie vlastníctva k pozemku alebo priznaného práva na náhradu z oprávnených osôb na tretie osoby, ktoré by modifikovalo všeobecnú právnu úpravu vyplývajúcu z Obč. zákonníka a dospel preto k záveru, že "zákon č. 503/2003 Z.z. v znení účinnom do 31.05.2010 nezakazoval postúpenie práv oprávnenou osobou podľa § 524 a nasl. Obč. zákonníka. Preto pri neexistencii zákazu alebo obmedzenia prevodu nárokov podľa špeciálneho zákona, z ktorého nepochybne vyplýva, že oprávnená osoba po nadobudnutí veci, ktorá je predmetom navrátenia vlastníctva alebo priznaného práva na náhradu, môže s touto vecou ľubovoľne nakladať, niet dôvodu oprávnenú osobu obmedzovať ani v nakladaní s právom na navrátenie tejto veci alebo právom na náhradu, keď oprávnenou osobou uplatnený nárok nepodlieha nemožnosti postúpenia pohľadávky podľa § 525 Obč. zákonníka. Takémuto záveru nasvedčuje aj fakt, že samotný žalovaný vo svojom Internom pokyne generálneho riaditeľa č. 9/2009 v zmysle Nariadenia vlády SR č. 142/2009 Z.z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupe Slovenského pozemkového fondu pri poskytovaní náhradných pozemkov v čl. IV. tohto pokynu upravil, že ak oprávnená osoba postúpila právo priznané rozhodnutím na plnenie vyplývajúce z práva na náhradu v celosti alebo čiastočne inej osobe podľa § 524 a nasl. Obč. zákonníka, fond poskytne náhradu tejto osobe (postupníkovi). V neposlednom rade takýto záver podporuje i novela zákona č. 503/2003 Z.z. vykonaná zákonom č. 139/2010, ktorý s účinnosťou od 01.10.2010 nerozšíril ani nezaviedol novú možnosť prevodu nároku, ale už existujúcu možnosť prevodu zúžil na oprávnenie previesť nárok len ku konkrétnemu pozemku, čo vyplýva aj z dôvodovej správy k tomuto zákonu (Dôvodová správa k zákonu č. 139/2010 Z.z., ktorým sa do zákona

503/2003 Z.z. vložilo ust. § 6 ods. 12: Všeobecná časť: Predložený návrh novely rovnako reaguje na pretrvávajúce problémy vo vzťahu k nie vždy transparentnému prevádzaniu práv vyplývajúcich z reštitučných nárokov. Za účelom zvýšenia transparentnosti tohto procesu sa navrhuje, aby v prípade, ak sa náhrada poskytuje v pozemkoch, mohla oprávnená osoba svoj nárok na náhradu pozemku previesť na tretiu osobu až vtedy, keď je dohodnutý konkrétny pozemok. Zároveň sa z dôvodu zvýšenia právnej istoty navrhuje, aby takáto zmluva bola vyhotovená písomnou formou a podpisy účastníkov zmluvy boli úradne osvedčené. Osobitná časť: V odseku 12 sa navrhuje ustanoviť, aby v prípade, ak sa náhrada poskytuje v pozemkoch, mohla oprávnená osoba svoj nárok na náhradu previesť na tretiu osobu až vtedy, keď je dohodnutý konkrétny pozemok. Zároveň sa z dôvodu zvýšenia právnej istoty navrhuje, aby takáto zmluva bola vyhotovená písomnou formou a podpisy účastníkov zmluvy boli úradne osvedčené". Uviedol, že k rovnakému právnomu názoru dospel Najvyšší súd SR aj v rozsudku sp.zn. 4 Cdo 182/2007 z 27.11.2007, v ktorom dovolacom konaní išlo o postúpenie pohľadávky z iného reštitučného predpisu (zákon č. 87/1991 Zb.), avšak uvedené rozhodnutie bolo aplikovateľné aj v preskúmvanej veci. S uvedenými závermi sa dovolací súd plne stotožnil a vo vzťahu k prejednávanej veci uviedol, že "ak na základe rozhodnutia Obvodného pozemkového úradu v Dunajskej Strede zn. D/2007/00 279-3 zo dňa 19. apríla 2007, právoplatného dňa 23.mája 2007 bol oprávnenej osobe (Pavlovi Spevákovi) priznaný reštitučný nárok na vydanie náhradných pozemkov, a táto oprávnená osoba následne Zmluvou o postúpení práv, uzatvorenou podľa ust. § 524 a nasl. Obč. zákonníka zo dňa 27.októbra 2009, previedla na žalobcu svoje práva vyplývajúce z uvedeného rozhodnutia správneho orgánu, táto zmluva v čase uzatvorenia neodporovala svojím účelom zákonu č. 503/2003 Z.z. v znení účinnom do 31.05.2010". Z uvedeného vyvodil, že zo strany odvolacieho súdu došlo pri riešení zásadnej právnej otázky k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. 8. Odvolací súd opätovne preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v medziach odvolacích dôvodov, ktorými je viazaný (§ 379 a § 380 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 C.s.p. a contrario v spojení s § 219 ods. 3 C.s.p.) a viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 C.s.p.), a taktiež viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C.s.p.) dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné. 9. Žalobca sa v konaní domáhal, aby súd nahradil vyhlásenie vôle žalovaného ako prevodcu, že uzatvára so žalobcom ako nadobúdateľom zmluvu o bezodplatnom prevode pozemkov špecifikovaných v petite žaloby, vo vlastníctve štátu do vlastníctva žalobcu podľa zákona č. 503/2003 Z.z., a to na základe rozhodnutia Obvodného pozemkového úradu v Dunajskej Strede sp.zn. D/2007/00279-3 zo dňa 19.04.2007, právoplatného dňa 23.05.2007, ktorým bol Pavlovi Spevákovi ako osobe oprávnenej priznaný reštitučný nárok na vydanie náhradných pozemkov, v spojení so Zmluvou o postúpení práv zo dňa 27.10.2009, ktorou Pavol Spevák ako osoba oprávnená previedol na žalobcu svoje práva, ktoré mu vyplývajú ako oprávnenej osobe z uvedeného rozhodnutia Obvodného pozemkového úradu v Dunajskej Strede. 10. Súd prvej inštancie pri posudzovaní dôvodnosti žaloby žalobcu vychádzal zo skutočnosti, že žalobca nemal priamo zo zákona postavenie oprávnenej osoby v zmysle § 2 zákona č. 503/2003 Z.z., ktorej by mal žalovaný vydať náhradné pozemky a uvedený zákon neupravuje vydávanie náhradných pozemkov iným ako oprávneným osobám. Dospel preto k záveru, že žalovaný voči žalobcovi nemal právnu povinnosť vydať náhradné pozemky, a žalobca nemal právny nárok voči žalovanému na vydanie takýchto pozemkov, a teda žalobca nedisponuje aktívnou vecnou legitimáciou na uplatňovanie práva voči žalovanému na uzavretie zmluvy o bezodplatnom prevode pozemkov, ktoré sa majú poskytnúť ako náhrada podľa zákona č. 503/2003 Z.z. Zmluvu o postúpení pohľadávok, ktorou žalobca preukazoval uplatňovaný nárok, posúdil ako absolútne neplatnú v zmysle § 39 Obč. zákonníka z dôvodu, že svojím účelom odporuje zákonu č. 503/2003 Z.z. v znení účinnom do prijatia jeho novely zákonom č. 139/2010 Z.z. s odôvodnením, že až uvedenou novelou s účinnosťou od 01.06.2010 bola pripustená možnosť previesť nárok oprávnenej osoby na tretiu osobu. 11. Z vyššie uvedeného právneho názoru dovolacieho súdu, ktorým je odvolací súd viazaný, vyplýva, že nárok na navrátenie vlastníctva k pozemku alebo priznanie práva na náhradu podľa zákona č. 503/2003 Z.z. má povahu pohľadávky, a keďže zákon č. 503/2003 Z.z. v znení účinnom do 31.05.2010 neobsahoval žiadne ustanovenie, ktoré by obmedzovalo prevoditeľnosť nároku na navrátenie vlastníctva k pozemkom alebo priznaného práva na náhradu z oprávnených osôb na tretie osoby, ktoré by modifikovalo všeobecnú právnu úpravu vyplývajúcu z Obč. zákonníka, vyplýva z toho, že nezakazoval postúpenie práv oprávnenou osobou podľa § 524 a nasl. Obč. zákonníka a vzhľadom na to, ako aj vzhľadom na skutočnosť, že oprávnená osoba po nadobudnutí veci, ktorá je predmetom navrátenia vlastníctva alebo priznaného práva na náhradu, môže s touto vecou ľubovoľne nakladať, niet dôvodu oprávnenú osobu obmedzovať ani v nakladaní s právom na navrátenie tejto veci alebo právom na

náhradu, keď oprávnenou osobou uplatnený nárok nepodlieha nemožnosti postúpenia pohľadávky podľa § 525 Obč. zákonníka. Zmluva o postúpení práv zo dňa 27.10.2009 uzatvorená podľa § 524 a nasl. Obč. zákonníka medzi oprávnenou osobou Pavlom Spevákom, ktorému bol priznaný reštitučný nárok na vydanie náhradných pozemkov rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu v Dunajskej Strede, právoplatným dňa 23.05.2007, a žalobcom, na ktorého X. Q. ako osoba oprávnená previedla svoje práva vyplývajúce z uvedeného rozhodnutia, neodporovala v čase jej uzatvorenia svojím účelom zákona č. 503/2003 Z.z. v znení účinnom do 31.05.2010.

12. Z uvedeného je zrejmé, že súd prvej inštancie pri riešení otázky možnosti postúpenia reštitučných nárokov priznaných oprávneným osobám podľa zákona č. 503/2003 Z.z. v znení účinnom do 31.05.2010 postupom podľa § 524 a nasl. Obč. zákonníka vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci, pre ktoré sa ďalšími podstatnými stránkami veci nezaoberal. Rozhodnutie vo veci samej odvolacím súdom by za tohto stavu v celom rozsahu nahrádzalo prvoinštančné rozhodnutie, čím by bolo stranám sporu odopreté právo namietať správnosť skutkových a právnych záverov na inštančne vyššom súde, a tým aj možnosť preskúmania správnosti záverov odvolacieho súdu, ku ktorým by dospel právnym posúdením skutkových zistení z hľadiska tých rozhodujúcich skutočností, ktoré považoval za významné na rozdiel od prvoinštančného súdu, ktorý sa nimi buď dostatočne náležite nezaoberal, alebo opomenul vôbec zaoberať. Posúdenie podstaty vecí v rámci dvojinštančného súdneho konania je však súčasťou práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces. Požiadavke dôsledného rešpektovania ústavného princípu dvojinštančného konania je potrebné urobiť zadosť iba kasačným rozhodnutím.

13. So zreteľom na vyššie uvedené dôvody odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, v dôsledku ktorého nevykonal ďalšie dôkazy, a nie je účelné doplniť dokazovanie odvolacím súdom, a preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 379 ods. 1 písm. c/ C.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa § 391 ods. 1 C.s.p., v ktorom súd prvej inštancie, viazaný právnym názorom odvolacieho súdu v zmysle § 391 ods. 2 C.s.p. znovu posúdi v zmysle vyššie uvedeného právneho názoru dovolacieho a odvolacieho súdu splnenie zákonom stanovených podmienok pre nahradenie vyhlásenia vôle žalovaného ako prevodcu, že so žalobcom ako nadobúdateľom uzatvára zmluvu o bezodplatnom prevode vlastníctva k nehnuteľnostiam špecifikovaným v žalobe. V novom rozhodnutí súd prvej inštancie rozhodne podľa § 396 ods. 3 C.s.p. aj o náhrade trov odvolacieho konania.

14. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 C.s.p.).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 C.s.p.). Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 C.s.p.).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 C.s.p.).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 C.s.p.).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.). Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, alebo ak je dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 C.s.p.).